

KOMENTÁŘ Chogyama Trungpa, Rinpocheho k TIBETSKÉ KNIZE MRTVÝCH

Poselství knihy

Zdá se, že je zde základní problém, hovoříme-li o tématu Tibetské knihy mrtvých. Přístup, který ji srovnává s Egyptskou knihou mrtvých z hlediska mytologie a tradičního uvažování o mrtvé osobě, uniká podstata, a tou je základní princip zrození a smrti opakující se neustále v tomto životě. Bylo by možno o Tibetské knize mrtvých hovořit také jako o "Tibetské knize zrození". Kniha není založena na smrti jako takové, ale na naprosto rozdílném pojetí smrti. Je to "Kniha o prostoru". Prostor obsahuje zrození a smrt; prostor vytváří prostředí pro pohyb, dýchání a jednání, je to základní prostředí, jež skýtá inspiraci pro tuto knihu.

Předbuddhistická bönistická kultura Tibetu má velmi přesné informace o tom, jak nalozit s psychickou silou, kterou za sebou zanechává mrtvá osoba - jsou to jakési stopy jejího tepla, které zůstávají, když člověk zemře. Zdá se, že jak bönistická, tak egyptská tradice je založena právě na tomto konkrétním typu zkušenosti, na tom, jak se postavit k oněm stopám, spíše než se zabývat zacházením s vědomím osoby.

Bardo znamená mezeru; není to jen doba ztráty funkčnosti po té, co zemřeme, ale stejně tak nefunkčnost se kterou se setkáváme v životních situacích; ke smrti dochází i v životních situacích. Zkušenost barda je součástí naší základní psychologické struktury. Po celý život máme všechny možné druhy zážitků barda, zážitků paranoie a nejistoty v každodenním životě je to, jako když si nejsme jisti přídou pod nohama, jako když pochybnosti nevíme, o čem jsme hádali nebo do čeho jdeme. Takže tato kniha není jen sdělením pro ty, kteří umírají, a pro ty, kteří jsou již mrtví, ale je to poselství i pro ty, kteří se již narodili. Zrození a smrt se vztahují ke každému neustále, právě v tento okamžik.

Na zkušenost barda lze pohlížet z hlediska čestí naší existence, jimiž procházíme, čestí našich psychologických stavů. Dále na ni můžeme být nahlíženo z hlediska rozličných božstev, jež k nám přistupují, tak jak jsou popsána v knize. V prvním týdnu pokojná božstva a v posledním týdnu hněvivá božstva; přiči tathágatů a hérukové a gaurí, které jsou posly přiči tathágatů, se představují ve všemožných důživých a vzbouřených podobách. Detaily v knize uváděné odpovídají ve velké míře i tomu, co se děje v situacích našeho denního života, nejsou to tedy jen psychedelické zážitky její vize, jež se objevují po smrti. Popisované zkušenosti lze chápat i z hlediska životních situací a to je to, na čem se snažíme pracovat.

Jinými slovy, celá věc je založena na jiném způsobu dívání se na náš psychologický obraz z hlediska praktické meditací situace. Nikdo nás nespasí, vše je ponecháno i z hlediska individuality se kterou jsme svázáni. Guruové nebo duchovní přátelé mohou podnítit tuto možnost, ale v zásadě nemají hádnou funkci.

Jak víme, že se tyto věci skutečně dějí lidem, kteří umírají? Vrátil se někdo z hrobu a sdělil nám zkušenost, kterou prožíval? Tyto dojmy jsou tak silné, že nedávno narozený může mít vzpomínky na období mezi smrtí a zrozením; jenže během dospívání jsme poučováni svými rodiči a společností a vtlačujeme se do jiného rámce, takže přirodní hluboké dojmy vyblednou, s výjimkou přeléhlostných náhlých záblesků. I k takovým zážitkům jsme podezíraví a protože se bojíme ztráty hmatatelné základny z hlediska hití v tomto světě, k jakémukoliv druhu nehmatatelného prožitku se stavíme velmi váhavě, nebo jej zamítneme docela. Dívat se na tento proces z hlediska toho, co se stane, když zemřeme, je zdá se jako studovat mýtus; potřebujeme proto nějakou praktickou zkušenost tohoto nepřetržitého procesu barda.

Existuje konflikt mezi tělem a vědomím a je zde nepřetržitá zkušenost smrti a zrození. Je zde též zkušenost barda dharmadaty, jasného světa, a barda stávání se, možných budoucích rodičů nebo situací základního významu. Máme také vize hněvivých a pokojných božstev, k nimž dochází neustále, právě v tento okamžik. Jsme-li otevření a dostatečně realističtí, abychom se na situace, jimiž procházíme, takto podívali, pak vlastní zkušenost smrti a stavu barda nebude ani i z hlediska mýtu, ani mimořádný úrok, protože jsme s ní již pracovali a obeznámili se s celou věcí.

Bardo okamžiku před smrtí

První základní bardickou zkušeností je zážitek nejistoty, zda l'lověk skutečně zemře, ve smyslu ztráty spojení s pevným světem, l' i zda by mohl pokračovat v životě. Tato nejistota není vnímána z pohledu opuštění těla, ale l'istě z hlediska ztráty přitahování pod nohama; možnosti vykročení z reálného světa do světa nereálného.

Mohli bychom říci, že reálný svět je ten, v němž zakoušíme radost a bolest, dobro a zlo. Je zde jakýsi projev inteligence, jenž udává možnostka věcí, jaké jsou, základní dualistická představa. Ale jsme-li zcela ve styku s těmito dualistickými pocity, tato absolutní zkušenost duality je sama zkušeností nedualnosti. Pak zde není vůbec žádný problém, protože dualita je viděna z dokonale otevřeného a jasného stanoviska, v němž není žádný konflikt; je zde úžasné všezahrnující vidění jednoty. Konflikt vyvstává, protože dualita není vůbec viděna taková, jaká je. Je viděna jen předpojatě velmi neobratně. Ve skutečnosti vlastně nevnímáme nic posadného a začínáme se podívat, zda takové věci jako já a mé projekce skutečně existují. Takže když mluvíme o dualistickém světě jako o zmatku, tím zmatkem není celý dualistický svět, ale jen svět viděný polovičatě a to způsobuje velké neuspokojení a nejistotu; narůstá to až do bodu strachu, že zežili jsme, do bodu, kde jsou možnosti opustit svět duality a odejít do jakési rozplzlé, rozmazané prázdnoty, což je svět mrtvých, hřbitov, který existuje uprostřed mlhy.

Kniha popisuje zkušenost smrti z hlediska rozlišení prvků těla, jdouc hlouběji a hlouběji. Fyzicky se cítíte tenký, když se prvek země rozpouští na vodu; a když se voda rozpouští v oheň, shledáváte, že obě přestávají fungovat. Když se oheň rozpouští ve vzduch, rozplývá se jakýkoliv pocit tepla a růst; a když se vzduch rozplyne v prostor, ztrácíte poslední pocit kontaktu s fyzickým světem. Nakonec, když se prostor nebo vědomí rozpustí do centrálního nádi, je zde pocit vnitřního jasu, vnitřní záře, kdy vše se stalo kompletně introvertním.

Takové zážitky se dějí neustále. Hmatatelný, logický stav se rozplývá a l'lověk si není zcela jist, zda dosahuje osvícení, nebo ztrácí zdravý rozum. Kdykoliv se tento zážitek dostaví, je možno jej prožít ve l'tyších nebo při různých fázích. Nejprve hmatatelná kvalita fyzické, hivé logičnosti se stane neurčitou; jinými slovy, ztratíte fyzický kontakt. Tehdy automaticky nacházíte oporu ve funkčním stavu, jímž je prvek vody. Ujistíte se, že vaše mysl stále funguje. V další fázi si mysl není zcela jistá, zda funguje správně l' i ne, něco přestává fungovat v jejím chodu. Jediný způsob, jak se uvést ve vztah, je skrze emoce, snažíte se myslet na někoho, koho milujete nebo nenávidíte, na něco velmi hivé, protože vodnatá kvalita již nepracuje, a tak ohnivá povaha lásky a nenávisti se stává důležitější. Dokonce i ta se postupně rozplyne ve vzduch a je zde nejasná zkušenost otevřenosti, takže máte tendenci pustit se úporného soustředění na lásku nebo pokusť upamatovat se na osobu, kterou milujete. Celá věc se zdá být uvnitř prázdná.

Dalším zážitkem je jasné světlo. Jste ochoten vzdát se, protože již nemůžete déle bojovat, a v této chvíli se dostaví jistý druh nezájmu. Je to, jakoby se bolest a radost vyskytly současně nebo jako by se mocná sprcha ledově chladné vody a vařící vody vylévala současně na vaše tělo. Je to silný zážitek, velmi mocný a plný, zážitek jednoty, kde bolest a radost jsou totožné. Dualistická usilovná snaha být je naprosto zmatena dvěma extrémními silami naděje na osvícení a strachu z šílenství. Ty dva extrémy jsou tak koncentrované, že to dovoluje jisté uvolnění; a když více nebojujete, jasnost se objeví přirozeně.

Další stupeň je zážitek jasného světla v pojmech denního života. Jasnost je neutrální základ l' i pozadí, mezera, když intenzita ochabne. Tehdy ji jakási inteligence začne propojovat s probuzeným stavem mysli, až dojde k náhlému záblesku meditativní zkušenosti l' i buddha nature, jež by též mohla být nazvána dharmakájou. Avšak nemáme-li žádné prostředky ke spojení s onou základní inteligencí a zmatená energie dosud ovládá náš proces mysli, pak energie narůstá slepě a nakonec upadne z oné energie jasnosti do jiných úrovní energie tak šikajících rozdělů. Ve stavu jasu se začíná vyvíjet jistá základní tendence uchopovat a z ní se podle její intenzity vyvíjí zkušenost gestí šgí. Ale tato napjatost l' i těsnost nemůže prostě fungovat sama od sebe bez aktivizujícího prvku energie; jinými slovy, energie je vyuhívána, aby uchopovala. Nyní se můžeme podívat na oněch gestí šgí světa z hlediska různých druhů instinktů.

šige pekla

Můžeme začít s šgí pekla, jež je nejintenzivnější. Nejprve je zde nárůst energií, emocí, do crescenda, takže v jistém stádiu se cítíme velmi zmateni, jestli energie kontrolují nás, nebo my je. Pak náhle ztratíme stopu celého tohoto proudu a naše mysl je uvržena do l'irého stavu, což je jasnost. Z tohoto l'irého stavu se začne vyvíjet intenzivní nutkání bojovat, a tato paranoia též přináší dš. Přirodně má paranoia a dš proti němu bojovat, ale l'lověk si není zcela jistý, proti komu

přesně bojuje; a když se celá ta věc vyvine, dříve se začne obracet proti člověku samému. Když se člověk pokusí udeřít, namísto boje s projekcí udeřte dovnitř

Je to jako ten příběh o poustevníkovi, který přišel sebou spatřil jeheň a kýtu a chtěl ji zvednout a uvařit. Jeho učitel mu řekl, ať ji označí křemem; potom později shledal, že ten křem byl vyznačen na jeho vlastní hrudi. Je to tato základní představa; myslíte si, že je něco vně na co můžete zaútočit, nebo proti němu můžete bojovat i nad tím zvířet. Ve větině přispádá takto pracuje nenávist. Něco vás zlobí a snažíte se to zničit, ale současně se ten proces stává sebedestruktivní, obrací se dovnitř a vy byste rádi od toho utekli; ale tehdy se zdá být příliš pozdě vy jste nyní sám, takže není kam utéct. Soustavně pronásledujete sám sebe a to je políček vývoje pekla.

Velmi živé popisy pekla se nacházejí v Gampopově *Jewel Ornament of Liberation*; a symbolicky každá intenzivní muka jsou vlastním psychologickým portrétem. V pekle nejste prátrestání, ale jste zaplaveni prostředím dříve, které je popisováno jako pole a hory do ruda rozžhaveného železa a prostor vyplněný jiskrami ohně. Když se rozhodnete utéct, musíte projít po tomto hořícím železe, a rozhodnete-li se neutíkat, sám se změníte v uhlí. Je zde intenzivní klaustrofobie, hár přecházející ze všech směrů; celá země se proměnila v horký kov, celé řeky se staly roztaveným železem a celá obloha je prostoupena ohněm.

Jiný druh pekla je opak, zkušenost silného chladu a sněhu, ledový svět, v němž je vše kompletně zmrzlé. Toto je další typ agrese, agrese, která zcela odmítá komunikovat. Je to jakési rozhořčení, které obvykle pochází ze silné pýchy, a tato pýcha se změní v ledově chladné prostředí, jež posílí samolibostí začne pronikat do systému. Nedovoluje nám tančit i smát se nebo slyšet hudbu.

šlápe hladových duchů

Potom máme další šlápe myslí, šlápe přetřetí hladových duchů. Přesně Tentokrát nás přivede do bodu jasnosti nikoliv agrese, ale intenzivní chtivost. Je zde pocit chudoby, avšak současně s ním pocit bohatství, vzájemně si odporující, a přesto souběžně spolupracující.

V šlápe hladových duchů existuje úžasný pocit bohatství, nashromáždění spousty majetku; ať chcete cokoli, nemusíte se po tom pít, ale zjistíte, že to máte. A toto nás činí ještě hladovějšími, oloupenějšími, neboť uspokojení nám nepřináší samo vlastní, nýbrž získávání. Avšak nyní, jelikož již vše máme, nemůžeme jít ven a hledat něco a zmocnit se toho. Je to velmi frustrující, zásadní neuspokojitelný hlad.

Je to, jako byste byli naprosto plní, tak plní, že už nemůžete vůbec jíst; ale vy jíte strašně rádi, a tak začnete mít halucinace o chuti jídla a potěšení z jeho konzumace, chutnání, hýkání, polykání a trávení. Celý ten proces se zdá být rozmašlý a vy cítíte extrémní závist k druhým lidem, kteří mohou být skutečně hladoví a jíst.

Toto je symbolizováno obrazem osoby s obrovským břichem a extrémně silným krkem a malinkými ústy. Existují různé stupně této zkušenosti, v závislosti na intenzitě hladu. Někteří lidé mohou jídlo vzít do ruky, ale pak se rozplyne nebo je nemohou sníst; někteří lidé je mohou vzít a vložit do úst, ale nemohou je spolknout; a někteří lidé je mohou spolknout, ale jakmile se jim dostane do žaludku, začne hořet. Jsou nejvyššími stupni tohoto hladu, k nimž soustavně dochází v každodenním životě.

Vlastní nám představuje přinájet potěšení. Jakmile již něco vlastníme, už nám to nepřináší potěšení. Vytrvale se však pokoušíme hledat více majetku, ale ukáže se, že je to celé opět tentýž proces; takže je zde trvalý intenzivní hlad, jenž je založený nikoliv na pocitu chudoby, ale na uvědomění si, že již máme vše, a přesto se z toho nemůžeme těžit. Je to ona energie, akt změny, jež se zdá být více vzrušující; shromážďovat to, držet to, vzít si to na sebe nebo to sníst. Tento druh energie je stimulem, ale kvalita uchopování to činí velmi mrzutým. Jak jednou drhnete něco, co chcete vlastnit, necítíte již více radost z toho, že to drhnete, ale nechcete se toho ani vzdát. Je to opět jakýsi milující-nenávistný vztah k projekcím. Můžeme to přirovnat k situaci, kdy se nám zahrada našeho souseda zdá zelenější a krásnější než naše; ve chvíli, kdy se stane naší, si uvědomíme, že zde již není ta radost i ocenění krásy, jak jsme ji pocítovali na políčku; romantická kvalita milostné avantýry začne uvadat.

šlápe zvířet

šlápe zvířet je charakterizována absencí smyslu pro humor. Zjistíme, že nemůžeme v jasnosti zůstat neutrální, tak si začneme hrát na hluchoněmou a inteligentně si hrajeme na ignoranty, což znamená, že si člověk kompletně zakrývá jinou oblast, oblast smyslu pro humor. Je to symbolizováno zvířaty, jež se nemohou smát i usmívat; radost a bolest jsou zvířatům známy, ale smysl pro humor nebo ironii jim jaksi znám není.

Nedostatek tkvÍ v tom, ňe vyskytne-li se nĚjakÁ nepŤdvditelnÁ situace, objevÍ se pocit paranoie, ohroŤení. Jsou-li zde lidĚ, kteŤ nepracujÍ, kteŤ jinak vypadajÍ, jejichĚ celĚ ťivotnÍ styl je nepravidelnĚ, pak vlastnÍ existence takovĚch lidÍ je sama o sobĚ ohroŤujÍcÍ. Cokoliv nepŤdvditelnĚho od zÁkladŤ ohroŤuje onen zÁkladnÍ vzorec. TakĚ oĤividnĚ rozumnĚ a stabilnÍ stav bez smyslu pro humor je ťĚÍ zvlÁst.

Šíře lidí ukazuje další druh stavu, který má jiný charakter než šíře zvířat, ve které se hýbe jen hýbe a pšhívá. Lidská šíře je založena na vágni, tendenci zkoumat a užívat si; je to oblast výzkumu a vývoje, trvale usilující o obohacení. Je možno št, že šíře lidí je psychologicky bližší kvalitě hladových duchů, kvalitě usilování o něco, má však též prvek šíře zvířat, organizace všeho tak, aby to bylo pšedvídatelné. A je zde něco speciálně spojeného s lidskou šíí, velmi zvláštní druh podezíravosti, která pšchází s vágní a která l'ini lidské bytosti prohnánčí, úkol' nčí a kluzí í. Umčí vynalézt spousty nástrojů a uplatňovat je uhlazenými zpřsoby s cílem chytit druhou kluzkou osobu a ta druhá osoba zas vyvíjí své vlastní protinástroje. Tak budujeme svčj svč s obrovským úspěchem a úžasnými výsledky, ale tato eskalace vybudovaných nástrojů a protinástrojů se stále zvyšuje a pšedstavuje více zdrojů vágni a intrik. Nakonec nejsme schopni zvládnout tak velký podnik. Jsme vystaveni zrození a smrti. Zkušenost se mčhe zrodit, ale mčhe též zemčt; nače objevy mohou být nestálé a dočasně.

Toto je známo jako Šge hárlivosti nebo závistí, ale není to závist l'i hárlivost, jaké máme bŏhnŏna myslí. Je to nŏco mimošadnŏ zásadního, založeného na pšhítí a vítŏzství. Na rozdíl od lidské nebo zvíšcí Šge je cílem této Šge l'istŏ fungovat uvnitš Šge intrik; to je vŏe, o co zde jde, je to jak zamŏstnání, tak zábava. Jako když se l'ovŏk narodí jako diplomat, jako diplomat je vychováván a jako diplomat umš. Intriky a vztahy jsou jeho ťivotním stylem a celým jeho ťitím. Tyto intriky mohou být založené na jakémkoliv druhu vztahu, na citovém vztahu l'i vztahu mezi pšiteli nebo na vztahu u l'itele a ťáka, na l'emkoliv, co se mťhe vyskytnout.

TĀchto ġest Šġġi svĀta je pramenem celĥo tĕmatu ĥivota v samsĀru a takĕ vkrol'eni do Šġe dharmakĀyi. To nĀm pomĕĥe pochopit dĕĥehitost vizġi popsanĕch v knize barda stĀvĀnġi se, coĥ je

další druh svĕta. Tyto dva svĕty stojí v konfrontaci: zkušenost ěsti Šĕjí z pohledu ega a z pohledu pĕskrolení ega. Tyto vize lze chápat jako výrazy neutrální energie, spíše než jako bohy, kteŠ nás mají spasit od samsára, nebo demony, kteŠ nás mají pronásledovat.

Bardo dharmaty

Spolu s ěsti Šĕgi bychom mĕli porozumĕt základní ideji barda: *bar* znamená mezi a *do* znamená ostrov nebo znaĕku; jakýsi mezník, jenĕ stojí uprostĕd jezera. Koncept barda je zaloĕen na období mezi pĕšlĕtostí a ěílenstvím nebo na období mezi zmatkem a zmatkem, který je právĕ zralý pro transformaci na moudrost; a to mĕtĕ být ěleno o zkušenosti, jeĕ stojí mezi smrtí a zrozením. Minulá situace se jĕh udála a budoucí situace se jeĕtĕ nezjevila, takĕe je zde mezera mezi tĕmito dvĕma. Toto je v zásadĕ zkušenost barda.

Bardo dharmaty je zkušeností jasnosti. Dharmata znamená podstatu vĕcí, jaké jsou, kvalitu jsoucnosti. Takĕe bardo dharmaty je základní, otevĕšený, neutrální podklad a vnímání tohoto základu je dharmakáya, tĕo pravdy nebo zákona.

Kdyĕ se vnímající nebo l'initel zaĕ ne rozplývat do základního prostoru, tehdy tento základní prostor obsahuje dharmu, obsahuje pravdu, ale tato pravda je pĕsvádĕna do pojmĕ samsáry. Takĕe prostor mezi samsárou a pravdou, prostor, skrze nĕĕh pĕschází dharma, dává základní pozadí detailĕm pĕi tathágatĕ a pokojných a hnĕvivých vizí.

Tyto projevy dharmaty se manifestují ne v pojmech fyzických nebo vizuálních, ale jako energie, energie, která má kvalitu prvkĕ, zemĕ ohnĕ vzduchu a prostoru. Nemluvíme o obyĕejných látkách, hrubĕ úrovni prvkĕ, ale o jemných prvcích. Z hlediska vnímajícího není vnímání pĕi tathágatĕ ve vizích skuteĕnou vizí, není vnímáním nĕeho, není ani zkušeností. Není to vize, protoĕe máte-li vizí, musíte se dívat, a dívání samo je extrovertovaný zpĕsob oddĕování sama sebe od vize. Nemĕtĕte vnímat, protoĕe v okamĕiku, kdy zaĕnete vnímat, zavádíte tuto zkušenost do svého systému, coĕ opĕ znamená dualistický zpĕsob vztahu. Nemĕtĕte o ní dokonce ani vĕdĕt, protoĕe dokud je zde divák, který vám Šká, ĕe toto jsou vaĕe záĕitky, poŠad oddĕujete tyto energie od sebe. Je velmi dĕleĕtité pochopit tento základní princip, neboĕ je to skuteĕnĕ klíĕový bod celého ikonografického symbolismu tantrického umĕní. Oblíbené vysvĕtlení je, ĕe tyto obrazy rĕzných boĕstev jsou psychologickými portréty, ale je v tom jeĕtĕnĕo víc.

Jednou z nejpokroĕilejĕích a nejnebezpeĕnĕjších praxí je staĕení se do barda, spol'ívající v sedmi týdnech meditace v naprostĕ temnotĕ. Jsou zde velmi jednoduché vizualizace, znaĕnou mĕrou zaloĕené na principu pĕi tathágatĕ zaĕívaných jako rĕzné typy ol'í. Centrální místo pokojných tathágatĕ je v srdci, takĕe zaĕíváte rĕzné druhy ol'í ve svĕm srdci; a princip hnĕvivých boĕstev je soustĕdĕn v mozku, takĕe vidíte urĕité druhy ol'í, jak na sebe zírají uvnitĕšvaĕeho mozku. Toto nejsou bĕĕné vizualizace, ale tyto vizualizace vyrĕstají z moĕnosti ěílenství a naprostĕ ztráty pĕtĕy pod nohama, principu dharmaty.

Pak se vyvine absolutní a koneĕná zkušenost jasnosti. Objevuje se a mizí jako blesk; nĕkdy ji zaĕíváte a nĕkdy ji nezaĕíváte, ale jste v ní; takĕe je zde cesta mezi dharmakáyou a jasností. Zpravidla kolem pátĕho týdne pĕschází základní pochopení pĕi tathágatĕ a tyto vize se skuteĕnĕ stanou, nikoliv v umĕleckĕm slova smyslu. L'lovĕk si není pĕesnĕvĕdom jejich pĕstomnosti, ale zaĕ ne se vyvíjet jakási abstraktní kvalita, zaloĕená l'istĕ na energii. Kdyĕ se energie stane nezávislou, dokonalou energií, zaĕ ne pohlíĕet sama na sebe a vnímat sama sebe, coĕ pĕskraĕuje bĕĕný pojem vnímání. Je to, jako kdyĕ jdete, protoĕe víte, ĕe nepotĕbujete ĕádnou oporu; jdete neuvĕdomĕle. Je to tento druh samostatné energie bez jakĕhokoliv vĕdomí sama sebe, coĕ vĕbec není fantazie - ale pĕsto, na druhou stranu, l'lovĕk nikdy neví.

Povaha vizí

Vize, jeĕ se vyvinou ve stavu barda, a záŠvé barvy a zvuky, které vize doprovázejí, nejsou vytvoĕeny z ĕádnĕ látky, jeĕ by potĕbovala se udrĕovat z hlediska vnímajícího, ale jen se dĕjí, jako výrazy ticha a výrazy prázdnoty. Aby je bylo moĕno správnĕ vnímat, nesmí mít ten, který tyto vize vnímá, základní, na sebe zamĕĕené ego. Tato základní tendence ega je to, co vede l'lovĕka k tomu, aby meditoval nebo nĕco vnímal sebestĕdným zpĕsobem.

Je-li zde urĕitý vnímající, l'lovĕku se mĕtĕ zjevit bĕĕ nebo vnĕĕĕí entita a toto vnímání se mĕtĕ rozĕíŠtĕ témĕŠahĕ do úrovnĕ nedvojnosti. Takové vnímání se pak stane velmi blaĕené a pĕŠjemné, protoĕe zde není jen divák, ale tĕĕ nĕco jemnĕĕjšího, základní duchovní entita, jemný koncept nebo impuls, který pohlíĕí smĕrem ven. Zaĕ ne vnímat nádhernou myĕlenku ěíŠe, otevĕšenosti a blaĕenosti, která vyvolává dojem jednoty s universem. Dostat se do tohoto pocitu otevĕšenosti a ěíŠe mĕtĕ být velmi snadné a pĕŠjemné. Je to jako návrat do l'ĕtna, urĕitý druh bezpeĕí. Díky inspiraci takového

spojení se l'lovĀk stává milujícím a pšrozenĀ laskavým a hovoš krásným jazykem. Je dost moĥné, ě v takovém stavu lze vnímat nĀkovou formu boĥské vize nebo záblesky svĀla l'i hrající hudby nebo pšbliĥování l'ehosi vzneĥného.

L'lovĀk, který se tímto zpřsobenem staví k sobĀ a ke svým projekcím, mĤě být v období posmrtného stavu barda extrémnĀpodráĥdĀ vizemi tathágatĤ, kteš nejsou závislí na jeho vnímání. Vize tathágatĤ neprosí vĤbec o spojení, jsou hroznĀ nepšatelské; jenom zde jsou, velmi znepokojujícím zpřsobenem, protoě nereagují na jakékoliv pokusy o komunikaci.

První vize, jeĥ se dostaví, je vize pokojných boĥstev; není to pokoj ve smyslu zkušenosti lásky a svĀla, o níĥ jsme právĀ hovošili, ale naprosto vězahrnující mír, nepohnutelný, neporazitelný mír, pokojný stav, kterému nelze odporovat, který nemá ĥádné stáš, ĥádný konec, ĥádný zaš átek. Symbol míru je znázorĥován ve tvaru kruhu; nemá ĥádný vstup, je vĀĥ ný.

Ne jenom v samotné zkušenosti posmrtného barda, ale těĥ bĤhem naĥeho ĥivota neustále dochází k podobným záĥitkĤm. Kdyĥ se l'lovĀk zaobírá takovým stavem jednoty s vesmírem - věchno je krásné a plné míru a milující - je zde moĥnost, ě se vloudí jiný prvek, pšsnĀtýĥ jako vize pokojných boĥstev. Zjistíte, ě je zde moĥnost ztráty pĤdy pod nohama, naproste ztráty celého spojení, ztráty vaĥi identity jako sama sebe a rozplynutí do úplnĀ a naprosto harmonického stavu, jímĥ je, samozšjmĀ záĥitek jasnosti. Tento stav naproste míruplnosti se zdá být krajnĀdĀšivý a l'asto je zde moĥnost, ě víra l'lovĀka bude otšesena takovým náĥlým zábleskem jiné dimenze, kde dokonce ani koncept sjednocení jiĥ nelze uplatnit.

Je zde také zkušenost hnĀvivých boĥstev. Jsou jiným výrazem pokojnosti; bezohledná, neústupná kvalita, která nedovolí postranní cestí ky ĥádného druhu. Pšstupujete-li k nim se snahou situaci pšĥĀat, odvrhnou vás zpĀ. Toto je vĀĥ, která se stále dĤje s city v ĥivotních situacích. Pocit jednoty, kde vě je mírné a harmonické, nĀkov neuchopí koneš nou pravdu, neboĤkdykoliv je zde náĥlá erupce energií z hlediska váĥnĀ l'i agrese nebo jakýkoliv konflikt, nĀco vás náĥle probudí; toto je hnĀvivá kvalita pokojnosti. Kdyĥ jste zapleteni do egem vytvošných, pšjemných stavĤ jakéhokoliv druhu, skutešná realita nahoty mysli a barevný aspekt emocí vás probudí, pravĤpodobnĀ velmi nášlnĀ jako náĥlá nehoda nebo náĥlý zmatek.

SamozšjmĀ je zde vĥdy moĥnost tyto upomínky ignorovat a pokračovat ve víš v pĤvodní ideu. Takě koncept opuĥtĥní tĀa a vkroš ení do jasnosti, poté probuzení z jasnosti a vnímání tĀhto vizí ve tštím stavu barda mĤěme chápat symbolicky jako pšnesení se do onoho otevšného prostoru - prostoru, kde není ani tĀo, s nímĥ byste se spojili, takového otevšného prostoru, ě nemĤěte mít ani myšlenku sjednocení, protoě zde není nic, s l'ím nebo l'ím byste se sjednotili. Ale plují zde zákmitý energie, které mohou být budĥ rozptýleny, nebo proudit jako ška; to je v tomto pšpadĀ definice mysli, lehkovĀná energie, jeĥ se mĤě zmĀnit v pravdivý stav, nebo mĤě být odchýlena do jiného stavu. Moĥnost vysvobození do úrovnĀ sambhogakáyi šje pĀi tathágatĤ závisí na tom, zda zde je, l'i není snaha pokračovat stále v těe ĥš.

Soul'snĀs tĀmto ĥivými a barvitými záĥitky se těĥ pšĥrává ĥest šgi zkušenosti barda. Vnímání ĥesti šgi a vnímání pĀi tathágatĤ je jeden stav, ale má rĤzně projevy. Zdá se, ě vnímání tathágatĤ, tento druh mysli, má obrovskou schopnost udržet spojení mezi fyzickým tĀem a myslí, velice spontánnĀ. Není zde ĥádné rozĥčení mezi duchovností mysli a duchovností tĀa; jsou obĀ totěĥ, takě zde není konflikt.

Kniha šká, ě kdyĥ se poprvě probudíte z nevĀdomého pohlčení v tĀe, máte vizuální záĥitek, pšsný a urš itý a l'irý, svĀelný a budící dĀs, asi jako fata morgána na jarním poli, a také slyĥíte zvuk, který je jako tisíc hromĤ soul'snĀburácejících. V tomto stavu je pocit volnosti a odpoutání, avšak tento stav soul'snĀpškypuje inteligencí, jako kdyby mĀ l'lovĀk hlavu bez tĀa, obrovskou hlavu plující v prostoru. Takě vlastní vizuální záĥitek tohoto stavu barda, pšsprava pro vnímání vizí tathágatĤ, je l'irý a inteligentní a jasný, ale soul'snĀnehmatatelný, bez vĀdomí toho, kde pšsnĀjste; a tento smyslový záĥitek se dĤje těĥ ve sluchové sféš, hluboký zvuk ĥšící v pozadí, otšsající zemí, ale pštom zde není nic, co by vibrovalo. K podobným záĥitkĤm mĤě dojít v ĥivotĤ i kdyĥ absence fyzického tĀa l'iní bardickou zkušenost více jasnou a podobnou halucinaci. V ĥivotní situaci zde není onen extrémní aspekt pšludu, ale je zde kvalita základní opuĥtĥnosti, osamocení a tĀkání, kdyĥ si l'lovĀk zaš ne uvĀdomovat, ě zde není ĥádné zázemí, k nĀmuĥ by ego mohlo zaujmout vztah. Tento náĥlý záblesk nepštomnosti ega pšnáĥi urš itý otšes.

První den

V této knize se šká, ě kdyĥ se probudíte, po l'tyšech dnech nevĀdomí, do jasnosti, je zde náĥlé pochopení, ě toto je stav barda; a právĀv tomto okamĥiku nastane obrat v samsárické zkušenosti, to jest nastane vnímání svĀla a obrazĤ, které jsou rubem tĀa a formy; namísto hmatatelného stavu formy je to nehmatatelný stav kvality.

Pak přijde oslňující světlo, které je spojkou komunikace mezi tělem a inteligencí. Ať koliv je člověk pohlcen stavem jasnosti, stále zde funguje jakási inteligence, ostrá a přesná, s oslňující kvalitou. Takže psychofyzické tělo a také inteligence, intelektuální tělo, jsou transformovány na prostor.

V tomto pádu je barva prostoru modrá a víze, jež se objeví, je Vairocana. Vairocana je popisován jako buddha, který nemá přední a zadní stranu; je panoramatickou vizí, vše propustující, bez centralizované myšlenky. Tak je Vairocana často personifikován jako meditující postava se čtyřmi tvářemi, která souhlasně vnímá všechny směry. Je bílé barvy, protože toto vnímání nepotřebuje žádné další zabarvení, je to právě jen prvotní barva, bílá. Drhí kolo s osmi paprsky, které představuje překročení konceptů směru a času. Celý symbolismus Vairocana vyjadřuje decentralizovanou zkušenost panoramatické víze; střed i okraj jsou vůde. Je to naprostá otevřenost vůdomí, překračující skandhu vůdomí.

Spolu s tím je zde víze šge bohů. Hloubka modři je dšivá, protože zde není žádný střed, jehož by se dalo přdrhēt. Zhlédnutí bílého světla přsobí, jako když uvidíte svítilnu hořící ve tmě a člověk má sklon jít za ní.

šge bohů také nastává v zážitcích našeho denního života. Kdykoliv jsme pohlceni v duchovním stavu, v jakoby extatickém stavu radosti a potěšení, zapleteni do svého já a jeho projekcí, kdykoliv tato radost přchází, je zde také možnost jejího opaku, bezstředné, všepronikající kvality Vairocana. Je krajně znervózňující, vůbec ne přstahlivá, protože zde není nic, v čem by si bylo možné hovět, žádný základní terén, v němž bychom se mohli tčít. Je každopádně velmi dobré mít panoramatické vidění otevřenosti, ale není-li zde nikdo, kdo by to vnímal, je to z pohledu ega strašné. Kontrakt mezi šgi bohů a Vairocanou se dčje v životě soustavně a často je ponecháno na nás, zda přlneme k centralizovanému zdroji duchovního potěšení, nebo zda jej opustíme pro svou otevřenost bez středu.

Přnutí k centralizovanému zdroji potěšení pochází z agrese, protože agrese nás drhí stranou a zabráňuje nám uvidět Vairocana. Agrese je určítá, pevná vůc; když jsme ve stavu naprostého hněvu, je to jako když si představíme, že jsme dikobraz, vystrkujeme všechno možné, abychom se ochránili. Není zde prostor pro panoramatické vidění; vůbec nechceme mít čtyři obličeje, dokonce sotva chceme mít jedno oko. Je to velice centralizované a naprosto introvertní, a proto nás mře hněv přsmě k účtu od rozžňující kvality Vairocana.

Druhý den

Když je překročen prvek vody, začne vycházet bílé světlo a na jihu se objeví šge naprosté radosti, tathágata Vadhrasattva nebo Akgóbha.

Akgóbha znamená nepohnutelný a Vadhrasattva znamená vadhra-jsoucí; obojí naznačuje nepoddajnost, pevnost. V indické mytologii je vadhra nejcenňjší klenot nebo hromoklín, který zničí všechny jiné zbraně a klenot, který mře rozseknout diamant. Byl jistý mudrc, který po staletí meditoval na hoře Meru, a když zemřel, jeho kosti se proměnily ve vadhru a Indra, král bohů, ji objevil a udal si z ní zbraň, vadhru o sta hrotech. Vadhra má tři vlastnosti: nemře být nikdy pouhita lehkováním, vždy splní svůj účel zničit nepřitele a vždy se vrátí do vaší ruky. Je nezničitelná, tvrdá jako diamant.

Tathágata Vadhrasattva-Akgóbha drhí pčihrotou vadhru - tento absolutně pevný předmět - a sedí na sloním trůnu - co mře být pevnější? Jeho chotí je Buddhálóana, Buddhovo oko. V buddhistické tradici existuje pč typů očí: těsné oko, buddhovo oko, oko moudrosti, nebeské oko a oko dharmy. V tomto pádu se buddhovo oko vztahuje k probuzení. Mřete zahívat velice pevný, stabilní stav, ale nemáte-li žádný ventil, žádnou možnost otevření, mřete stagnovat. Ěnský princip automaticky otevírá, obstarává východ i aktivaci celé vůci, prvek komunikace z pevnosti do plynoucí, živé situace.

Tathágata Vadhrasattva-Akgóbha je doprovázen bodhisattvou Ksitigarbhou, Esencí země, který představuje všechny druhy plodnosti a rřstu, které jsou výrazem tohoto konkrétního buddhy. A je rovněž doprovázen Maitréjou, Milujícím. Ona nepohnutelnost, pevná a zároveň plodná, potřebuje též cit, aby dala pevnosti život; je to citová, soucítící kvalita lásky, ne nutně osobní soucit.

Potom jsou zde ěnětí bódhisattvové: Lásja je bódhisattvou tance i mudry, je to spíše akrobatka než tanečnice, nabízející bohyni, která přdvádí krásu a dřstojnost těla; ukazuje majestát a světnost ěnského principu. A Puspá je bohyni květin, bódhisattvou víze, pohledu, rozhledu.

Skandhu formy překračují zrcadlo podobné paprsky, bílé a těpytivé, jasné a přesné, které svítí ze srdce Vadhrasattvy a jeho choti. Spolu s tím je zde světlo pekla, ědé světlo bez těpytu. Když osoba vnímá projev kvality vadhry, zdá se přliž komplikovaná, než aby se s ní dalo pracovat, takže je zde možnost jejího zjednodušení na ědé světlo, spojené s peklem i základní zkušeností paranoie, která je vždy spojena s intelektuální kvalitou vadhry. Abyste intelektuálně porozuměli, musíte vidět, v čem je vše ěpatně spíše než to, co je správně, toto je přšrozená intelektuální kvalita vadhry, kritický

přístup logické mysli, který rovněž přináší pevnost. Je-li vaše porozumění němu založené na logice kritického přístupu, pak vaše moudrost spočívá na extrémně pevném a jasném základu; je neotřesitelná. Ale jiným aspektem téhož je šge pekla, kdy kritický přístup nemá vztah k pevnosti a základnímu duševnímu zdraví jakéhokoliv druhu, ale spouští šetřovou reakci, jakýsi budík paranoie.

Třetí den

V procesu tohoto sledu dní poskytla Vairóťanova kvalita dharmadhátu prostor a kvalita Vadhrasattvy-Akágóbhji pevnost. Nyní je popisována vize Ratnasambhavy. Ratnasambhava je ústřední postavou rodiny ratna, která sestává z plnosti a důstojnosti, rozšiřování bohatství do dalších oblastí, je od základu pevná, bohatá a rozpínavá. Záporný aspekt kvality ratna je využití bohatosti za účelem tažení do jiných území, rozpínání do jakéhokoliv existujícího prostoru, přilné zdřazňování štěstí až do bodu, kdy je zablokována komunikace.

Ratnasambhava je hlutě barvy, která představuje zem; plodnost ve smyslu bohatství a plnosti. Drhí klenot, který plní přání, což rovněž znamená nepřítomnost chudoby. A Mámakí, jeho choť, představuje vodu; aby měla země bohatou, úrodnou půdu, potřebuje vodu.

Bódhisattva Ákágagarbha je Esence prostoru. S tak bohatým základem potřebujete rovněž prostor pro vytvoření perspektivy. A je zde Samantabhadra, Vědodůr, který je základní silou, hřívou kvalitou celé mandaly rodiny ratna. Podle tradičního způsobu nalézání vhodného místa pro vybudování domova nebo kláštera nebo obdělání nového pole (který byl velmi pravděpodobně vyvinut bönistickou tradicí Tibetu) nebudujete dříve jen tak nazdařbůh, ale zapojujete se zde psychologické faktory. Mělo by tu být otevřené citové východu a následný pocit jihu s potoky a řekami a opevňující pocit západu se skalami a ochranný pocit severu s horskými pásmy. Existuje také způsob hledání vody pozorováním tvaru země vedle vodního pramene je větinou místo, které není bažinaté, ale má dobrý skalnatý základ pro postavení domu. Právě tato skalnatá substance, s tak vhodnými okolními tvary a umístěním, se nazývá Samantabhadra, půda Samantabhadra. Samantabhadra je také spojován s aspirací a pozitivním myšlením, základním sebevědomím a kladným způsobem dívání se na budoucnost.

Ratnasambhava je doprovázen hřenským bódhisattvou Málá, bohyní, která nabízí vědomné ozdoby, girlandy, náhrdelníky, náramky atd., ukazující nejvýznamnější věci kvality země - ratny. Dalším hřenským bódhisattvou je Dhúpá, bohyně která nese kadidlo. Představuje l'ich, věni, stav prostředí, který země vytváří; l' první vzduch, vzduch bez znečištění a prostor pro růst vegetace a tok řek.

Světlo sdružené s rodinou ratna je hlutě světlo klidné mysli, nerozliující světlo. Ale zdá se, jako by celá ta detailnost a bohatost ratna mandaly byla příliš vypracovaná, příliš majestátní, a tak je zde možnost, že l'lověk by raději utekl do velmi jednoduchého a sebeuspokojeného koutku mysli, a tento malinký prostor je pýcha, zakalené světlo lidského světa.

Čtvrtý den

Čtvrtého dne je zde ořídový prvek ohně představovaný Amitábhau, z rodiny padma. Amitábha znamená neomezené světlo a základní kvalita padmy je magnetizující, světelná, vábí všechny, otevřená a soucitná. Světlo je neomezené, protože prostě jen přirozeně svítí, nehádá si žádné odměny. Má povahu ohně ne ve smyslu agrese, ale ve smyslu strávení jakékoli substance bez odmítání nebo přijímání.

Amitábha drhí v ruce lotos, což má tentýž význam: lotos se otvírá, když na něj slunce nebo měsíc svítí, otvírá se směrem ke světlu, takže jakákoliv situace přecházející z venku je přijímána. Má rovněž kvalitu naprosté l'istoty; takový soucit může vyřstat v blátě l' i ěpíně ale kvě je naprosto dokonalý a l'istý. Jeho paví trh opě představuje otevřenost a přijímání; páv je podle mytologie krměn jedem a jeho nádherné barvy se vytvořily jezením jedu. Je to otevřenost, která se prostírá tak daleko, že může zacházet s jakoukoliv negativní situací, protože ve skutečnosti je soucit uvolňován negativními situacemi.

Jeho choť Pándaravásiní, Bíle oděná, je spojena se symbolismem indické legendy o jistých ěatech utkaných z kamene, které mohou být vyřídny jenom ohněm. Představuje esenci ohně který vše stráví, a zároveň výsledek stravujícího procesu, tj. ořídny, naprostý soucit.

Potom je zde bódhisattva Avalókitéřvara, esence soucitu, ten, který vidí do všech směrů, což je nejzazší inteligence soucitu. Kdykoliv je třeba soucitu, dostaví se přirozeně má ostrou, samol'innou kvalitu; není to slabomyslný nebo slepý soucit, ale soucit inteligentní, který vždy splní svoji funkci.

Mándhūgrí také představuje mechanický aspekt soucitu, ale u něho je to intelektuální, spíše než l'istě impulzivní kvalita. Je rovněž tvřcem zvuku, komunikace soucitu; představuje zvuk prázdnoty, který je zdrojem všech slov.

Pak je zde Gítá, ěnský bódhisattva písň, která zpívá k hudbě Mándhúgrího; a spolu s ní je tu Áloká, ěh drží svítilnu nebo loul'. Celý proces soucitu má rytmus a svĕtlo, má hloubku inteligence a ostrost l'í úl'innost a má ol'igující povahu bíle odĕného buddhy, stejnĕ jako nekonečnou, vĕgepronikající kvalitu Amitábhy.

Toto je kompletní rodina padma, ěh pĕskral' uje skandhu vnímání a záš rudým svĕtlem moudrosti rozliĕujícího vĕdomí. Soucit je velmi podrobný a pĕsný, takĕ je nutné mít moudrost rozliĕujícího vĕdomí, coĕ neznamená rozliĕování z hlediska pĕjímání nebo odmítání, ale jednoduĕ vidĕní vĕcí tak, jak jsou.

V této knize je padma také spojována s šĕjí hladových duchŧ; je zde jistý rozpor, protoĕ váĕeĕ je obvykle spojována s šĕjí lidí. Vĕechny tyto kvality padmy, ostrost a pĕsnost, hloubka a majestátnost, byly shledány pĕliĕ ohromujícími a l'lovĕk by si jaksi rád hrál na hluchonĕmého; rád by unikl z tohoto dokonalého obrazu do postranních kolejí bĕčných váĕní.

Pátý den

Pátý den je zde rodina karma, coĕ je l'istá kvalita vzduchu l'í vĕtru. Je zde zelené svĕtlo; barva závisti. Z š ěge nahromadĕných jednání se objeví tathágata Amóghasiddhi. Rodina karma je spojena s l'inem a splnĕním a úl'inností. Je mocná a nic jí nemŧže stát v cestĕ, proto je považována za ničivou. Amóghasiddhi znamená dovrĕení vĕech skutĕŧ, vĕech sil.

Amóghasiddhi drží v ruce zkšĕnou vadĕru. Vadĕra je symbol dovrĕení vĕech l'inŧ, je pevná a nezničitelná, jak jsme vidĕli u rodiny vadĕra. Zkšĕná vadĕra pĕdstavuje oblast vĕech jednání dokonale vnímaných ve vĕech smĕrech, panoramatické naplnĕní; l'asto je popisována jako mnohobarevná vadĕra.

Amóghasiddhi sedí na trĕnu pĕdstavovaném shang-shangem, druhem garudy; tento druh garudy je hudebník, drží v rukou dva l'inely a hraje na nĕ nesa Amóghasiddhiho na svých zádech. Je to opĕ velmi mocný obraz a symbol naplnĕní, jakýsi obrovský pták, transcendentní pták, ěh mŧže vzlétnout a obsáhnout vĕechny oblasti, obejmout celý prostor.

Jeho choŧ je Samaja-Tára, Ochránkynĕ svatého slova neboli samaji. V tantrických naukách existují řŧzné interpretace samaji, ale v tomto pĕspadĕ je to skutečné naplnĕní ěivé situace v tomto okamĕiku.

Potom je zde bódhisattva Vadĕrapáni, coĕ znamená Drhící vadĕru. To opĕ symbolizuje obrovskou energii; je bódhisattvou energie. A téĕ Sarvanivaranaviskambhin, Ten, který ol'iguje od vĕech pĕkáňek. Objeví-li se nĕjaká pĕkáňka v procesu karmického dĕní, je to zpŧsobeno nepochopením l'í neschopností být v kontaktu se skutečnou ěivou situací, a tak bódhisattva tyto pĕkáňky odstraňuje. Jinými slovy, rodina karma obsahuje jak nepŧstomnost jakékoliv pĕkáňky, tak sílu dovrĕení.

Pak jsou zde ěenĕtí bódhisattvové Gandhá a Naivedjá. Gandhá je bódhisattvou vŧnĕ, nese vonnou esenci vyrobenou z nejřŧznĕjších bylin, coĕ pĕdstavuje smyslové vjemy l'í pocity; aby váĕe l'innost byla efektivní a obratná, potŕbujete vyvinuté smyslové vnímání. Naivedjá nabízí jídlo, pokrm meditace, který podporuje obratnou l'innost.

Rodina karma pĕskral' uje skandhu pojmu a je spojena s šĕjí ěárlivých bohŧ. I zde, stejnĕ jako je tomu u kaĕdé zkušenosti moudrosti v protikladu ke zmatku, má oboje stejnou povahu. V obou pĕspadech je zde kvalita zabývání se nĕím. Moudrost zcela zahrnuje vĕkeré moĕnosti, vidí vĕechny moĕné zpŧsoby, jak se se situací vypořádat z hlediska subjektu a objektu, energie, struktury, temperamentu, rychlosti, prostoru atd., zatímco zmatek má velmi omezený zpŧsob ŕĕzení situací, protoĕ se vŧbec nikdy neuvolnil, neuzrál. Zmatek je nedostatečnĕ rozvinutá moudrost, primitivní moudrost, zatímco moudrost je plnĕvyvinutá.

Ėestý den

Následuje crescendo vĕech l'tyŧceti dvou pokojných bohŧev. Pĕ tathágatŧ, l'tyŧ stráĕci bran, l'tyŧ bohynĕ a ĕest šĕjí svĕta se zjeví zároveň. Máme stav základního zmatku, v rámci nĕhoĕ pĕ tathágatŧ vyplní celý prostor, vĕechny smĕry, stejnĕ jako vĕechny kouty emocionálních stavŧ; není zde ěádná mezera, ěádný únik nebo jakákoliv boľní cesta, protoĕ l'tyŧ brány jsou rovnĕ stĕĕeny l'tyŧni druhy ěerukŧ.

Východní vrátný je znám jako Vítĕzný, coĕ je spojeno s utiĕním, avĕak objevuje se v hnĕivé podobĕ aby vytváĕel u brány strach budící situaci, takĕ vás ani nenapadne tudy projít ven. Pĕdstavuje nezničitelnou, neporazitelnou kvalitu míru, a proto je vítĕzný.

Druhý pak, v jižní bráně je Nepítel Jamy, Pána smrti. Je spojován s karmickou líností rozmnohování bohatství. Bohatství je z hlediska l'asu a prostoru velmi omezené, odmítnuté, a tak ten, který toto omezení překračuje, je Pán nad Pánem smrti.

V západní bráně je Hajagríva s kořskou hlavou. Je ekvivalentem poplašeného systému, neboť zašňtání koně vás může probudit z jakéhokoli nepřipraveného stavu. Je to spojeno s přetvářlivostí, která je ale bystrou vášní, takže se do ní nezapletete, ale probudí vás.

V severní bráně je Amrtakundalí, Amrtův prstenec nebo nápoj proti smrti. Je spojován speciálně se smrtí. Je-li zde sebevražděný impuls vzdát se naděje, lék proti smrti vás ohiví; sebevrahda není vůbec odpověď. Máte tedy pokojnou bytost vítězství, dále toho, jenž se rozrůstá a poráží jakýkoliv krajní pojem l'asu a prostoru, a magnetizující princip, který spouští poplach, a nakonec sebevražděný princip, který vám dává nápoj proti smrti. V základě jste zcela uzavřeni bez jediné postranní cesty.

A co navíc, jsou zde ženské principy strážců bran. Je zde ženský princip s hákem, jímž vás chytí jako rybu, pokusíte-li se utéct. Nebo pokusíte-li se uniknout pomocí pýchy, tj. vyplnit veškerý prostor a nedovolit hánou jinou možnost, bohyně s lasem vás sváže od hlavy k patě a neponechá vám jakoukoliv šanci na rozpínání. Další možnost je uniknout skrze váhu, jež je založena na rychlosti, ale tehdy vás bohyně s šetřem pšková, takže se nemůžete hnout z místa a utéct. A pokusíte-li se zastražit někoho agresí a vynutit si cestu ven, pak bohyně s velmi silným zvonek přemůže váš hlasitý křik agrese a váš hluboký hlas hnoú.

Pak jste přemoženi a musíte stát tvář v tváři gestu šgím světa: buddhovi bohů, buddhovi hárlivých bohů, buddhovi lidských bytostí, buddhovi zvířat, buddhovi hladových duchů a buddhovi šge pekla. Všechny tyto vize vyvstanou z vašeho srdce ního centra, které je spojeno s citem, vášní a radostí.

Sedmý den

Nato začnou z vašeho královského centra, které je esencí principu komunikace, zášť vidjádharové. Pokojná božstva jsou spojena se srdcem a hnoúivá božstva s mozkem. šel je prostředkem komunikace mezi těmi dvěma, což jsou oni vidjádharové. Vidjádharma znamená drhítel vódní l'í vzhledu. Nejsou ani zcela pokojní, ani zcela hnoúiví, ale něco mezi tím; jsou ohromující, přemáhající, majestátní. Představují božskou formu tantrického guru, mají moc nad magickými aspekty vesmíru.

Soul'asno s nimi se objeví zelené světlo zvířecí šge, které symbolizuje ignoranci, jež potěbuje ul'ení guru, aby byla osvícena.

Hnoúivá božstva

Nyní jsou principy pči tathágatů transformovány na hruky a jejich manželky. Základní kvality rodin trvají, ale teď jsou vyjádřeny velmi dramatickým a divadelním způsobem; je to energie vadhry, padmy atd., spíše než jen jejich základní kvalita. Hérukové mají těš hlavy a gest paří. Symbolický význam, jenž se za tím skrývá, je síla transmutace, vyjádřená v mýtickém příběhu o podrobení Rudry.

Rudra je někdo, kdo dosáhl naprostého egoismu. Byli dva přátelé, kteří studovali pod vedením ul'itele, a jejich ul'itel škl, že esencí jeho ul'ení je spontánní moudrost; dokonce i kdyby se l'lověk oddával extrémní líností, díky základní spontaneitě by se stal podobným oblaku na obloze a byl by osvobozen. Ti dva ul'edníci to pochopili zcela rozdílným způsobem. Jeden z nich odešel a začal pracovat na spontánním způsobu přestupování ke svým vlastnostem, kladným a záporným, a stal se schopným je spontánně uvolnit bez užití jakéhokoli násilí, ani je nepodporoval, ani nepotlačoval. Druhý odešel a postavil bordel a dal dohromady velký gang svých kamarádů, kteří se všichni chovali spontánně a podnikali nájezdy na blízké vesnice, zabíjeli muže a unášeli ženy.

Po nějakém l'ase se ti dva znovu sešli a oba byli šokováni způsobem spontaneity toho druhého, a tak se rozhodli navštívit svého ul'itele. Oba mu vyložili svoji zkušenost a on škl prvnímu, že jeho způsob je správný, a druhému, že jeho je špatný. Ale druhý hák nemohl snést zjištění, že všechno jeho úsilí a energie byly zavrženy, a tak vytasil meč a na místě ul'itele zabil. Když on sám zemřel, l'ekala jej poslušnost inkarnací, přičet jako štír, přičet jako škal atd., a nakonec se narodil v šgi bohů jako Rudra.

Narodil se se těmi hlavami a gesty pažemi, s plně vyvinutými zuby a nehty. Jeho matka zemřela okamžitě po porodu a bohové byli tak vyděšení, že vzali jak jeho, tak tělo jeho matky do podzemí a Rudra velmi strážlivý, zdravý a mocný. Toulal se podzemím a začal ovládat všechny místní duchy a božstva a vytvářet své vlastní království právě jako přetím, dokud se nezmocnil celého trojnásobného vesmíru.

V té době už jeho bývalý ul'itel a spolužák dosáhl osvícení a domnívali se, že by se měli pokusit Rudru podrobit. Tak se Vadhrapání zjevil jako Hajagríva, hnoúivá rudá postava s kořskou hlavou, a

třikrát zarhl, aby dal na vědomí svoji existenci v Rudrově království. Potom vstoupil do Rudrova těla jeho ští a Rudra byl do krajnosti ponížen; poznal své podrobení a nabídl své tělo jako sedadlo i v tž. Všechny Rudrovy atributy a detaily jeho královského oděvu, koruna z lebek, kalich z lebky, kostěné ozdoby, kožile z tygš kůže, šál z lidské kůže, výbroj, pár kšdel, příměšic ve vlasech atd., se transmutovali na oděv hérůk.

Nejprve je zde Velký Hérůka, který není spojen s hánou z pŕi rodin, je prostorem mezi pŕi rodinami. Velký Hérůka vytváš základní energii všech hnŕivých hérůk a pak pšházejí Buddha heruka, Vadhra heruka, Ratna heruka, Padma heruka a Karma heruka se svými manhelkami. Představují divokou, bujnou kvalitu energie, které nelze odporovat. V základě je kvalita pŕi rodin pokojný stav, otevřený a pasivní, protože je naprosto stabilní a nic jej nemže vyružit; obrovská síla tohoto pokojného stavu se manifestuje jako hnŕivá. Je i asto popisována jako soucitný hnŕ, hnŕ bez záti.

Pak jsou zde Gaurí, jiný druh hnŕivé energie. Pŕ hérůk je existencí energie, jaká je, zatímco gaurí jsou aktivizující energií. Bílá gaurí taní na mrtvole, její iinnost je uml et myšlenkový proces, a proto drhí hzlo z mrtvoly dítěte. Obecně symbolizuje mrtvola základní neutrální stav bytí; tělo bez hŕvota je stav bez jakýchkoliv aktivních myšlenek, dobrých i zlých, nedualistický stav mysli. Dále je zde hltá bohyn, která drhí luk a gíp, protože dosáhla jednoty obratných prostředkŕ a vědní; její funkcí je spojovat je dohromady. A pak je zde rudá gaurí drhící prapor vítězství vyrobený z kže mošské pšger. Mošská pšgera symbolizuje princip samsára, jemuž nelze uniknout; bohyn drhící ho jako prapor, znamená, že samsáro není odmítáno, ale pšímáno, jaké je. Potom na severu je Vetálí, i erné barvy, která drhí vadhru a kalich z lebky, neboť symbolizuje nemŕnou kvalitu dharmaty. Vadhra je nezniitelná a kalich z lebky je jiný symbol obratných prostředkŕ. Nemusíme se všemi zabývat do detailŕ, ale jen pro základní představu těchto gaurí a poslŕ spojených s hnŕivou mandalou, každá konkrétní postava má funkci v naplnění konkrétní energie.

Hnŕivá božstva představují nadŕi a pokojná božstva představují strach. Strach ve smyslu znervózňní, neboť ego s nimi nemže háným zpŕsobem manipulovat; jsou naprosto neporazitelná, nikdy neopŕují útok. Nadŕná kvalita hnŕivé energie je nadŕe ve smyslu neustálé tvŕlí i situace, vidŕna, jaká skuteľ nŕ je, jako základní neutrální energie, která stále pokračuje a nepatš dobrou ani zlu. Situace se mže zdát ohromující a vymykající se vaŕi kontrole, ale ve skuteľ nosti se nejedná o otázku kontroly i toho být kontrolován. Máte tendenci zpanikaš, myslet si, že si mžete udržet kontrolu; je to, jako když si najednou uvŕdomíte, že jedete velmi rychle, a tak dupnete na brzdu, což zapš i ní nehodu. Funkce gaurí je vejít mezi tělo a mysl. Mysl v tomto pšpadŕ je inteligence a tělo je impulzivní kvalita, jako panikašení, což je fyzická akce. Gaurí vstupují mezi inteligenci a akci, pštinají kontinuitu sebeudrhování ega; to je jejich hnŕivá kvalita. Pšemŕují destruktivní energii na energii tvŕlí i. Právŕ tak, jako bylo tělo Rudry pšemŕno na hérůku, tak je transmutována síla obsažená v impulzivní kvalitŕpaniky i akce.

Umírající osoba

Zdá se, že v tibetské kultuše nepovažují lidé smrt za obzvlášť znepokojující i obtíhnu situaci, ale my zde na západŕ máme extrémní potíže s tím, jak se k ní postavit. Nikdo nám neške koneľ nou pravdu. To, že nikdo skuteľ nŕ nechce pomoci stavu mysli umírajícího i lovŕka, je strašlivé odmítnutí, základní odepšení lásky.

Zdá se nezbytné, není-li umírající osoba právŕv komatu a mže komunikovat, aby jí nŕkdo šekl, že umírá. Mže být velmi obtíhné skuteľ nŕ takovou věc ul' init, ale je-li i lovŕk pštel nebo manhel i i manhelka, pak je to ta nejvŕjší pšlehitost ke skuteľ nému projevu dŕvŕy. Je to nádherná situace, že na konec na vás nŕkomu skuteľ nŕ záleží, že s vámi nŕkdo nehraje hru pokrytectví, nebude vám vykládat lži, aby vás potŕil, což je to, co se dŕo po celý vág hŕvot. Toto sahá až ke koneľ né pravdŕ je to základní dŕvŕa, která je nebyl' ejnŕ krásná. Mŕi bychom se skuteľ nŕ pokusit zobecnit tento princip.

Skuteľ né vytvošení vztahu s umírajícím i lovŕkem je velmi dŕlehité, je dŕlehité šci mu, že nyní není smrt mýtus, ale že se skuteľ nŕ dŕe. "Skuteľ nŕ se dŕe, ale my jsme tví pštelé, proto sledujeme tvoji smrt. Víme, že umírág, a ty víg, že umírág, v tomto se skuteľ nŕ setkáváme." Toto je ten nejkrásnŕjší a nejlepŕí dŕkaz pštelství a komunikace, umírajícímu i lovŕku poskytuje ohromnŕ bohatou inspiraci.

Mŕi byste být schopni být v kontaktu s jeho těsnou situací a zachytit jemné zhŕgování jeho fyzických smyslŕ, schopnosti komunikace, schopnosti slyšet, smyslu pro mimický výraz atd. Ale existují lidé s ohromnŕ silnou vŕlí, kteří umŕí vŕdycky nasadit úsmŕ a to až do poslední chvílky smrti, snaží se vzdorovat svému stáš, snaží se bojovat proti zhŕgování smyslŕ, takže by si mŕ i lovŕk být vědom i takovéto situace.

Pouhé pšedl'ítání Tibetské knihy mrtvých mnoho nezmrŕhe, vyjma to, že umírající l'lovčk ví, že pro nŕho provádíte jakýsi ceremoniál. Mŕi byste mít ur'l'ité pochopení celé vŕci, ne jen pšedl'ítat z knihy, ale provést to jako rozhovor: "Umírág, opouštíg své pšátele a rodinu, tvé oblíbené okolí uŕ zde nebude, opustíg nás. Ale zároveň je zde nŕco, co pokrač'uje, je zde pokrač'ování tvého kladného vztahu s tvými pšáтели a k ul'ení, takže pracuj na tomto základním nasmrŕování, které nemá co dol'inŕní s egem. Aŕ umšg, budeg mít nejrŕznŕgí traumatické záŕitky, záŕitek opuštŕní tŕa, a také tvé staré vzpomínky se k tobŕvrátí jako halucinace. Aŕ budou tyto vize a halucinace jakékoliv, jen budŕve spojení s tím, co se dŕje, spígé než aby ses pokouŕel utéct. Zŕstaŕ, kde jsi, jen s tím udržuj spojení."

Zatímco dŕáte toto vŕechno, intelligence a vŕdomí umírajícího se zhorŕují, ale zároveň se vyvíjí jeho vŕdomí okolního cíŕní; takže je velice dŕleŕité, abyste byl schopen poskytnout základní všelost a základní dŕtvŕu v to, co mu škáte, spígé než jen pocit, že mu škáte to, co jste byli pou'l'eni mu škat.

Mŕo by být moŕné dát nŕjaké jednoduché vysvŕtlení procesu rozkladu, rozpouštŕní zemŕ na vodu, vody na oheŕ atd., tohoto postupného rozpadání tŕa, jeŕ na závŕ kon'l'í v principu jasnosti. Abyste pšvedl' l'lovčka do stavu jasnosti, potšebujete základ pro jeho spojení s ní, a tímto základem je pevnost onoho l'lovčka. "Tvoji pšátelé vŕdí, že zemšg, ale nedŕsí se toho, jsou opravdu zde, škají ti, že zemšg, nedŕje se nic za tvými zády." Když osoba umírá, je velmi dŕleŕité být naplno zde. Právŕ spojení s pštomným okamŕíkem je nebyl'ejnŕ mocné, protoŕe v oné chvíli je zde nejistota mezi tŕem a myslí. Tŕo a mozek chátrají, ale vy jste ve spojení s touto situací, poskytujete ur'l'itou pevnou základnu.

Co se týl'e vizí pokojných a hnŕvivých boŕstev, zdá se, že zŕstává velmi mnoho na jedinci, aby se s nimi sám vypošadal. V knize se šká, že byste se mŕ pokusit vyvolat ducha mrtvé osoby a šci mu o onŕch obrazech; moŕná budete schopen to provést, je-li zde stále kontinuita, ale je to do zna'né míry vŕc domnŕnky, pokud se týl'e bŕných lidí; není zde hádný skute'l'ný dŕkaz, že jste neztratil s onou osobou kontakt. Celý problém spo'l'ívá v tom, že dáváte-li instrukce mrtvému l'lovčku, ve skute'l'nosti hovošite sám k sobŕ. Vaŕe stabilita je l'ástí umírajícího l'lovčka, takže jste-li stabilní, pak automaticky osoba ve stavu barda bude k tomu pštahována. Jinými slovy, poskytnŕte l'lovčku, který umírá, velmi zdravou a pevnou situaci. Prostŕ s ním udržujte spojení, navzájem se sobŕ otevšete a vytvošete setkání dvou myslí.